

Recull de recursos. Núm. 10

Octubre 2004

Principis de Sostenibilitat

Hem volgut dedicar el 10è recull de recursos a un tema fonamental: què és això de la sostenibilitat? Per apropar el concepte a tothom, hem inclòs alguns dels documents de referència més importants que han anat definint el desenvolupament sostenible, amb tota la seva complexitat, però també recursos per donar-lo a conèixer d'una manera senzilla i amena.

Us presentem...

Lectures bàsiques

Per començar

Lectures d'aprofundiment

Per qui vulgui saber-ne més

Llibres per a infants i joves

Fins als 16 anys

Vídeos i jocs

Imatges i paraules

Materials didàctics

Per a tothom

Webs

Guia per a navegants

Exemples de com posar-s'hi

Mans a la feina!

Activitats i visites

Amb indicació dels nivells educatius

...Lectures bàsiques

ALIÓ, Ma. A.; OLIVELLA, M. (coord.). *Per viure bé nosaltres i les generacions que vindran: com prendre part a fer sostenibles els nostres pobles i ciutats*. Barcelona: la Diputació, 1999. 143 p.

CASTRO, C. *La revolución solidaria: más allá del desarrollo sostenible*. Madrid: IEPALA, 2001. 189 p.
A les pàgines imparells hi apareix la interpretació en clau poètica del text de les pàgines parells.

Compromís ciutadà per la sostenibilitat. Barcelona: l'Ajuntament, 2002. 33 p.
Document consensuat després de la fase de participació ciutadana de l'Agenda 21 de Barcelona.

EDWARDS, B. *Guía básica de la sostenibilidad*. Barcelona: Gustavo Gili, 2004. 121 p.

EKINS, P., et al. *Riquezas sin límite: el atlas Gaia de la economía verde*. Madrid: Edaf, 1992. 192 p.
Lectura reflexiva sobre l'anomenada economia verda, ciència clau per a un desenvolupament sostenible. Una alternativa de gestió a l'actual model econòmic.

FOLCH, R. *Que lo hermoso sea poderoso: sobre ecología, educación y desarrollo*. Barcelona: Altafulla, 1990. 204 p.
Anàlisi global de la problemàtica del medi ambient i el desenvolupament.

Guix: elements d'acció educativa. Barcelona: Graó, 1977-.
Revista educativa que durant l'any 2004 centra alguns articles en temes relacionats amb el Fòrum de les Cultures.

KEATING, M. *Agenda 21: una versió en llenguatge senzill de l'Agenda 21 i els altres acords de la Cimera de la Terra*. Barcelona: Mediterrània, 1996. 88 p.

KRAMER, F. *Educación ambiental para el desarrollo sostenible*. Madrid: Los Libros de la Catarata, 2003. 236 p.

La ciutat sostenible = la ciudad sostenible = the sustainable city. Albert Garcia (dir.). Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 1998. 125 p.
Catàleg de l'exposició 'La ciutat sostenible' presentada al CCCB.

RIECHMANN, J. *Gente que no quiere vivir en Marte: ensayos sobre ecología, ética y autolimitación*. Madrid: Los Libros de la Catarata, 2004. 247 p.

THEIN, A. *¿Cuánto es bastante? La sociedad de consumo y el futuro de la tierra*. Barcelona: Apóstrofe, 1994. 155 p.
Anàlisi crítica sobre la distribució mundial dels recursos i les conseqüències ambientals del consum.

(Tots): quaderns d'educació ambiental. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1993-.
Revista electrònica consultable a la web www.tots.net.

World watch: la informació vital del planeta. Madrid: Gaia-Proyecto 2050, 1996-.
Revista exhaustiva d'anàlisi ambiental i social.

...Lectures d'aprofundiment

Barcelona, ciutat mediterrània, compacta i complexa: una visió de futur més sostenible. Barcelona: l'Ajuntament, 2002. 87 p.

COMMONER, B. **En paz con el planeta.** Barcelona: RBA, 1994. 224 p.

Proposta per a una transformació dels sistemes de producció industrial i de transport.

Declaració de Rio; Declaració de principis relatius als boscos; Conveni sobre el canvi climàtic; Conveni sobre la diversitat biològica. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Dep. de Medi Ambient, 1995. 47 p.

FOLCH, R. **Cambiar para vivir: sobre educación ambiental y socioecología.** Barcelona: Integral, 1993. 180 p.
Anàlisi de la problemàtica socioambiental.

Guia de l'Agenda 21: l'aliança global per al medi ambient i el desenvolupament. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Dep. de Medi Ambient, DL 1993. 150 p.
Document clau de la Cimera de Rio que proposa la implementació de models de desenvolupament sostenible.

LUDEVID, M. **El Canvi global en el medi ambient: introducció a les seves causes humanes.** Barcelona: Proa; Universitat Pompeu Fabra, 1995. 350 p.

MEADOWS, D. H., et al. **Más allá de los límites del crecimiento.** Madrid: El País /Aguilar, 1993. 355 p.
Estudi sobre la situació global de les relacions entre la humanitat i el medi ambient.

Papers de sostenibilitat. Barcelona: Ecoconcern, 2000-.
Revista que contempla paràmetres socioeconòmics, polítics i interculturals.

Sostenible? Barcelona: Icaria, 1999-.
Revista de nivell universitari de comunicació i diàleg pluridisciplinari des de la perspectiva de la sostenibilitat.

VEGARA, J. M., et al. **Introducción al medio ambiente y a la sostenibilidad.** Barcelona: Vicens Vives, 2004. 447 p.

OBRES DE REFERÈNCIA

Informe sobre el desenvolupament humà 2004. Barcelona: ANUE, etc., 2004.

L' estat del món: informe del Worldwatch Institute sobre el progrés cap a una societat sostenible. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 2004. 253 p.

Perspectivas del Medio Ambiente Mundial 2002: GEO 3. Madrid: Mundi-Prensa, 2002. 446 p.

Signes vitals: les tendències ambientals que configuren el nostre futur. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 2003. 153 p.

...Llibres per a infants i joves

El misterio de la huerta de los membrillos: un cuento... Madrid: Ministerio de Medio Ambiente, 1999. 32 p.
A partir de 10 anys. Aventura d'un grup de nens que fan, d'un hort ple de deixalles, un espai públic amb jardins i parcs.

FRANQUESA, T. **Un bon començament: una ciutat habitable en un món més sostenible.** Pere Joan (il.). Barcelona: Mediterrània, 1997. [16] p. (Ciutat i natura, 6).
A partir de 8 anys.

LUNA, G. **Així és l'Agenda 21.** Arly Jones (il.). Barcelona: Mediterrània; Cambrils: l'Ajuntament, 2002. [16] p. (Ciutat i natura, 29).
A partir de 10 anys. La participació a través de l'Agenda 21 local explicada als més menuts.

Por una nueva educación ambiental: para lectores de 12 a 20 años. Fundación Ecología y Desarrollo. Madrid: Biblioteca Nueva, 2002. 219 p.
Lectura senzilla i amena que explica als joves de què tracta la sostenibilitat, a través de diferents temes relacionats amb la gestió ambiental.

SMITH, D. J. **Si el món fos un poblet: un llibre sobre la gent del món.** Shelagh Armstrong (il.). [Sant Cugat del Vallès]: Símbol, c2002. [32] p.
Manera fàcil d'entendre com podríem conviure més respectuosament entre nosaltres i amb el nostre entorn. Es fa un paral·lelisme entre els 6000 milions d'habitants del món i un poblet de 100 habitants. Les estadístiques adaptades són totalment contrastades.

...Vídeos i jocs

Catán Junior [Joc]. [Barcelona]: Devir, [2003-?]. 1 joc de taula.
A partir de 4 anys. De 2 a 4 jugadors. Joc d'estratègia en què, a partir d'unes bases sostenibles, els nens construeixen cases i llocs públics. Hi ha una versió per a nens de més de 10 anys, amb el títol '*Los descubridores de catán*', que es desenvolupa en un territori on s'han d'establir centres de població i rutes comercials. Qui faci una gestió més sostenible obtindrà un resultat més pròsper i serà el guanyador.

FAIDUTTI, B. **Terra** [Joc]. Saratoga: Days of Wonder, 2003. 1 joc de taula.
A partir de 8 anys. De 3 a 6 jugadors. Joc oficial del Fòrum de les Cultures Barcelona 2004. Es tracta de resoldre col·lectivament les diverses crisis que es presenten per tal de mantenir la pau i les condicions d'un desenvolupament sostenible.

Sostenibilitat [Enregistrament vídeo]. Barcelona: Tibidabo Ediciones, c2003. 3 videocasset [VHS].
A partir de 12 anys. El conjunt de l'obra fa entendre el concepte de sostenibilitat, a través d'explicacions i imatges sobre l'actual problemàtica ambiental, els recursos naturals i energètics, la contaminació i els residus, i la participació ciutadana. Completen l'obra 3 cd-rom i un llibre explicatiu del contingut dels vídeos.

...Materials didàctics

Descobrir l'estat del món: materials didàctics sobre el progrés cap a una societat sostenible. [Barcelona]: Centre Unesco de Catalunya, 2003. 175 p.
Adreçat principalment a l'alumnat de segon cicle d'ESO, i adaptable a altres nivells de secundària. El cos de l'obra el formen un total de 10 unitats temàtiques, que inclouen alguns dels principals eixos de la sostenibilitat, i 10 activitats per treballar-ne el contingut. Es complementa amb fulls d'avaluació i amb tot un seguit d'informació complementària i bibliografia per ampliar-ne els coneixements tractats.

Guia per fer l'agenda 21 escolar. Barcelona: l'Ajuntament, 2001. 80 p.
Orientacions adreçades a totes les escoles que vulguin fer la seva Agenda 21. Inclou una breu introducció al concepte de la sostenibilitat i desenvolupa les diferents fases de l'Agenda 21 Escolar.

Guia per fer l'ecoauditoria del centre educatiu. Teresa Franquesa (dir.). Barcelona: l'Ajuntament, 2004. 6 vol. + 1 cd-rom.
Ensenyament secundari. Eina per avaluar i millorar l'entorn ambiental dels centres educatius. L'obra està formada per cinc volums, cada un centrat en un àmbit específic (aigua, energia, mobilitat, materials i residus i biodiversitat); una guia d'orientacions per al professorat i un cd-rom que conté els fulls de registre i altres documents de treball.

Hàbitat: guia d'activitats per a l'educació ambiental. Teresa Franquesa (dir.). Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Institut d'Educació, 1999. 360 p.
Infants des de 4 anys, joves i adults. Guia pràctica amb 50 activitats de caire lúdic per a l'àmbit educatiu formal i no formal. Les activitats centrades o relacionades amb la sostenibilitat són la núm. 44 'Els rodamons', la 45 'De milers a milions', la 46 'Demanda insostenible', la 47 'Els extraterrestres' i la 49 'Un projecte comú'.

Manual per comprendre: Cuidem la Terra. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Dep. Medi Ambient, 1996. 72 p.
Adreçat a públic general i entitats. Orientacions bàsiques, criteris i iniciatives per actuar individualment i/o col·lectiva, centrades en els vuit principis bàsics d'una societat sostenible segons el document Cuidem la Terra.

Projecte Adoptem la ciutat. 2a ed. Barcelona: l'Ajuntament, 2004. 62 p.
Cicle mitjà i superior de primària. El contingut el formen tres apartats: un de proposta didàctica, un on s'analitzen alguns dels principals problemes ambientals de la ciutat i un tercer, el més pràctic, amb propostes d'activitats.

...Webs

<http://mediambient.gencat.net>
Plana del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya. S'hi poden trobar notícies, novetats, publicacions, legislació, empreses, etc. Destaquem l'àrea temàtica de sostenibilitat, accessible des de la pàgina principal de la web.

www.bcn.es/agenda21
Espai de l'Ajuntament de Barcelona dedicat a l'Agenda 21 Local. Informació sobre les accions que es duen a terme a la ciutat de Barcelona en matèria de sostenibilitat, recursos, consells per actuar, indicadors, estudis, tests, publicacions... tot sobre la temàtica.

www.cat-sostenible.org
Web del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible de la Generalitat de Catalunya. Recurs per estar al dia del desenvolupament sostenible en l'àmbit català, mitjançant notícies, projectes, informes, estudis, estratègies, etc. Qui vulgui aprofundir en el tema pot consultar el seu banc de recursos.

www.diba.es/xarxasost
Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat. Es defineix com una *plataforma municipal* on els municipis poden aconseguir objectius comuns de sostenibilitat i establir debats i intercanvis d'experiències. La majoria dels membres són de la província de Barcelona.

www.iclei.org
Portal del Consell Internacional per a les Iniciatives Ambientals Locals. Associació de governs municipals, entre els quals hi ha el de Barcelona.

www.sostenible.es
Revista digital de la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat. A més de notícies d'actualitat, inclou instruments pràctics (agenda, glossari, biblioteca) i una secció sobre conceptes i pensament amb reportatges, entrevistes i articles de fons.

www.sustainable-cities.org
Campanya Europea de Ciutats i Pobles per a la Sostenibilitat. La formen totes les ciutats signatàries de la Carta d'Aalborg.

www.tots.net
Publicació periòdica *Tots: quaderns d'educació ambiental*, editada pel Centre Unesco de Catalunya. Des del número 16, els seus monogràfics estan disponibles electrònicament

www.unescocat.org
Portal del Centre UNESCO de Catalunya.

...Exemples de com posar-s'hi

AGENDA 21

A la Cimera de la Terra (1992), els estats van debatre estratègies per assolir un model de desenvolupament sostenible, i varen acordar un pla de treball per al segle XXI: l'Agenda 21. Totes les ciutats i pobles han estat convidats també a fer la seva Agenda 21 Local. A tal fi, Barcelona s'ha dotat del Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat. Podeu informar-vos sobre el Compromís i adherir-vos-hi a través del web: www.bcn.es/agenda21.

ESTRATÈGIES D'EDUCACIÓ AMBIENTAL

Són plans integrals amb principis i línies d'actuació per orientar les accions d'institucions, empreses i agents socials en matèria d'educació ambiental. Podeu consultar l'Estratègia Catalana d'Educació Ambiental a: www.gencat.net/mediamb/ea/ecea.htm.

LECTURES.... per posar-s'hi

FOLCH, R., et al. **Habitar el món**. Barcelona: Fòrum Barcelona 2004; Lunweg, 2004. 240 p.
Exposició del Fòrum de les Cultures.

Weizsäcker, E. U. von. **Factor 4: duplicar el bienestar con la mitad de los recursos naturales**. Barcelona: Galaxia Gutenberg; Círculo de Lectores, c1997. 429 p.

Youth x change: eines per a un consum responsable. Barcelona: l'Ajuntament, 2004. 52 p. (Guies d'educació ambiental; 20).

...Activitats i visites

Centre de Recursos Barcelona Sostenible

Visites de grups escolars: tel. 938 515 057. Altres grups: tel. 932 374 743 fax. 932 370 894

A/e: recursos@mail.bcn.es

A partir de 12 anys. Té una exposició permanent sobre sostenibilitat a la ciutat.

CosmoCaixa Barcelona

Inf. i inscripcions: tel. 932 126 050 fax. 932 537 473

A/e: savibcn.fundacio@lacaixa.es

Primària, secundària i educació especial. A l'itinerari 'Sostenibilitat' s'explica el concepte d'explotació sostenible i com es pot aplicar en un ecosistema tan complex com la selva amazònica.

Fundació Pere Tarrés

Taller de S.O.S.tenibilitat. Protegim el planeta.

Inf. i inscripcions: tel. 934 301 606 fax. 934 196 268

A/e: scv@peretarres.org

Cicle superior de primària i ESO. Joc dinàmic de gran format per cercar solucions als problemes ambientals quotidians de l'escola, de casa, de la ciutat, etc.

ROADA – Equip de Serveis d'Educació Ambiental

Inf. i inscripcions: tel. 934 432 065

A/e: roada@uni.ictnet.es

Segon cicle de secundària, batxillerat i adults. S'ofereixen les xerrades 'La petjada ecològica: la nostra empremta sobre el planeta' i 'La ciutat sostenible i l'Agenda 21'; i el taller 'El rellotge ambiental'.

Centre de Recursos Barcelona Sostenible

Carrer Nil Fabra, 20 baixos

08012 Barcelona

Tel. 932 374 743

Fax. 932 370 894

A/e: recursos@mail.bcn.es

Web: www.bcn.es/agenda21/crbs

Ajuntament de Barcelona

Horari:

De dilluns a divendres de 9.30 a 14 h - 16.30 a 20 h
Dissabtes d'11 h a 13.30 h

En conveni amb:

Tel. 934 882 979

A/e: scea@pangea.org

Web: www.pangea.org/scea